

CENA NADÁCIE
TATRA BANKY 20
ZA UMENIE 18

LAUREÁTI CENY NADÁCIE TATRA BANKY ZA UMENIE 2018

V Bratislave 24. II. 2018

V piatok 23. novembra 2018 boli v Novej budove Slovenského národného divadla vyhlásení laureáti 23. ročníka Ceny Nadácie Tatra banky za umenie. Sošku Múzy si v Hlavnej cene odniesli Patrik Lančarič, Ján Kožuch, Maroš Schmidt a kolektív, Pavol Bršlík, Ilona Németh a Andrej Bán.

Špeciálnu cenu pre mladých tvorcov do 35 rokov získali Martina Buchelová, Barbora Andrešičová, Ondrej Jób, Katarína Kubošiová (Katarzia) a Jonatán Pastirčák, Mária Švarbová.

Po prvýkrát udelenú Cenu poroty získal Marek Adamov a kolektív Truc sphérique. Záznam z odovzdávania ocenení je možné vidieť na www.cntbu2018.sk

LAUREÁTI CENY NADÁCIE TATRA BANKY ZA UMENIE 2018 V KATEGÓRII HLAVNÁ CENA

AUDIOVIZUÁLNA TVORBA, FILM, TV A ROZHLAS

Patrik Lančarič za réžiu filmu Válek

Básnik a politik Miroslav Válek (1927 – 1991) bol výraznou osobnosťou, ktorá v uplynulom storočí natoľko poznamenala slovenskú kultúru, že nevyrovnáť sa s ňou by znamenalo ponechať bez reflexie jej nezanedbateľnú časť. Dodnes je považovaný za jednu z najrozporupnejších postáv slovenského kultúrneho a spoločenského prostredia. Patrik Lančarič sa prostredníctvom výpovedí desiatok osobností slovenskej kultúry, politiky i rodinných

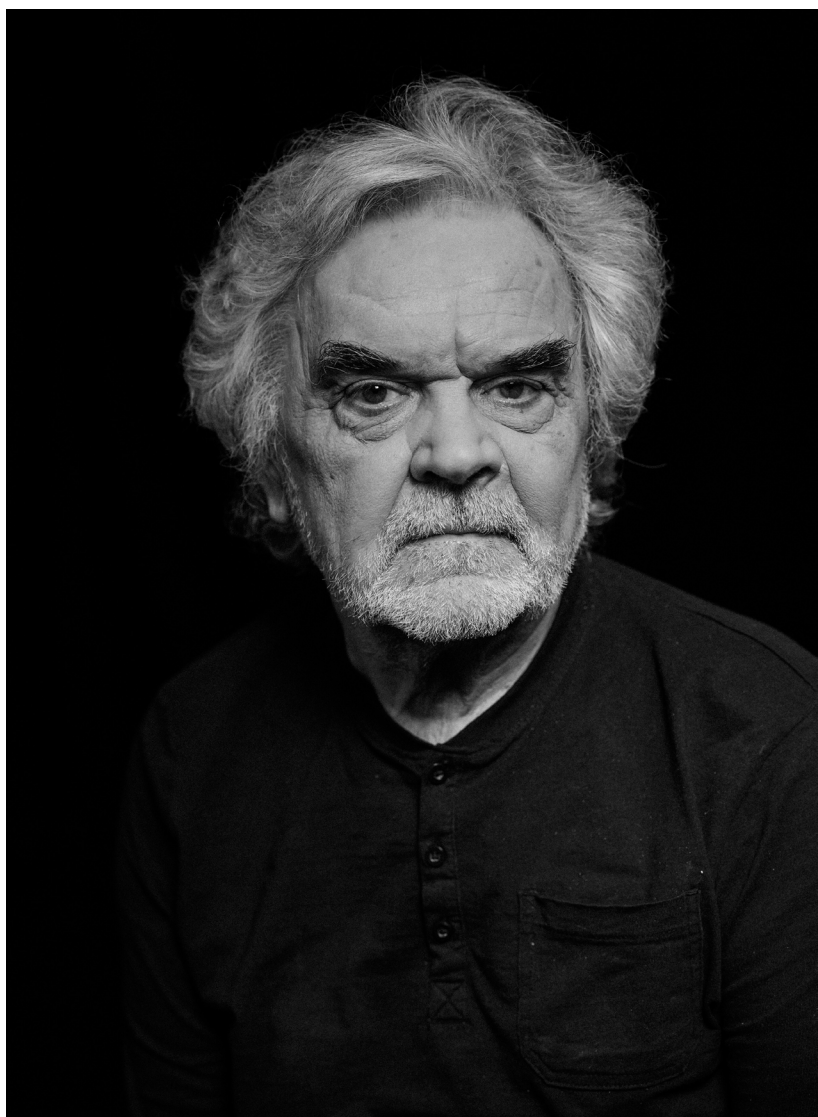

príslušníkov, spoločne s fotografiami, archívnymi zábermi a Váľkovou poéziou, snaží pátrať po koreňoch týchto kontroverzií. Svojím dokumentom odpovedá na otázky, mnohé nastoľuje a kriticky nazerá na pohnuté časy. Medzi riadkami sa právom stáva obžalobou doby a obhajobou jedného človeka.

DIVADLO

Ján Kožuch za herecký výkon v hlavnej postave kráľa Leara v inscenácii Kráľ Lear, Slovenské komorné divadlo Martin

Inscenácia Kráľ Lear v réžii Doda Gombára je obrazom doby, v ktorej „blázni vedú slepcov“, je tragédiou moci, ale predovšetkým tragédiou človeka. Lear, jedna z najvýraznejších mužských dramatických postáv, je dobre načasovanou výzvou pre Jána Kožucha, ktorý patrí už viac ako tri desaťročia k hlavným protagonistom martinského hereckého súboru a v tomto roku oslávil okrúhle jubileum 70 rokov. Široká shakespearovská krajina otvorila režisérovi mnoho interpretačných možností a Ján Kožuch v kvalitnom hereckom podaní pretlmočil odkaz postavy a témy jasne, zrozumiteľne ako v patetickej, tak aj v civilnej polohe.

DIZAJN

Maroš Schmidt a kolektív za autorstvo koncepcie prvej expozície 100 rokov dizajnu / Slovensko 1918 - 2018, Slovenské múzeum dizajnu, Bratislava

Na koncepcii a napĺňaní expozície spolupracovali: Katarína Hubová,

Adriena Pekárová, Ľubomír Longauer, Mária Rišková, Gabriela Ondrišáková, Simona Janišová, Zuzana Šidlíková, Maroš Schmidt

Architektonické riešenie: Pavel Choma a Martin Kubina

Grafické riešenie: Juraj Blaško, Peter Nosál a Anna Ulahelová

Prvá expozícia histórie a súčasnosti slovenského dizajnu a úžitkového umenia je výsledkom niekoľkoročnej vedecko-výskumnej a zbierkotvornej práce Slovenského múzea dizajnu. V expozícii sú prezentované doterajšie výskumy a diela z územia Slovenska, ktoré reprezentujú obdobie od roku 1918 až po súčasnosť, a ktoré sú v zbierkovom fonde múzea. Vedúcemu kurátorovi Marošovi Schmidtovi a spoluautorkám koncepcie expozície sa podarilo vytvoriť prehľadnou a inšpiratívnou formou príbeh vzniku a vývoja dizajnu na Slovensku. Expozícia je rozdelená na dva základné celky – produktový a komunikačný dizajn a vznikla pri príležitosti 100. výročia založenia ČSR a 25. výročia vzniku SR.

HUDBA

Pavol Bršlík za interpretačný výkon v úlohe Jeníka v opere Predaná nevesta, Slovenské národné divadlo

Tenorista Pavol Bršlík patrí k najvýraznejším slovenským umelcom na medzinárodnej opernej scéne, hosťoval na najprestížnejších operných scénach a koncertných pódioch a spolupracoval s Berlínskou filharmóniou, London Symphony Orchestra a ďalšími významnými orchestrami. Jeho domovskou scénou je od roku 2012 opera v Zürichu a na dosky SND sa nakrátko vrátil v postave Jeníka, v dvoch predstaveniach opery Predaná nevesta. Smetanov Jeník je v jeho prevažne mozartovskom repertoári novou úlohou, kde sa predstavil vo svojom lyricky bravúrnem a ušľachtile frázujúcom tenore, ktorým sa presadil aj v hustejšej smetanovskej inštrumentácii.

VÝTVARNÉ UMENIE

Ilona Németh za autorskú výstavu Eastern Sugar, Kunsthalle, Bratislava

Na lokálne pomery mimoriadne veľkorysý výstavný projekt s názvom Eastern Sugar vznikol v spolupráci širšieho kolektívu umelcov a architektov. Ako celok bol novým dielom autorky, pripraveným a realizovaným miestošpecificky pre výstavné priestory prvého poschodia Kunsthalle Bratislava. Výstava tematizovala, skúmala a kriticky reflektovala osudy cukrovarov na Slovensku, spočiatku prosperujúcich podnikov, následne zoštatnených, postupne privatizovaných a tunelovaných, dnes zničených. Pouka-

zovala nielen na mečiarovské privatizačné procesy v 90. rokoch a tiež začiatkom milénia, ale aj na širší kontext vyvlastnenia štátu voči občanom a spoločnosti. Názov projektu, prevzatý od niekdajšieho najväčšieho cukrovaru na Slovensku, premenovaného po vstupe zahraničného akcionára, ironicky a metaforicky upozorňuje na jednu z kľúčových tém projektu, ktorou bol "výpredaj vlastných hodnôt".

LITERATÚRA

Andrej Bán za autorstvo reportážnej knihy *Slon na Zemplíne*, vydavateľstvo Absynt, edícia *Prekliati reportéri*

Reportér a fotograf Andrej Bán tridsať rokov brázdí prašné aj asfaltové cesty Slovenska a popritom spoznáva ľudí a ich príbehy. V jeho textoch výrazne cítiť pozorné oko fotografa, v jeho fotografiách zase presný postreh výborného rozprávača. Kniha *Slon na Zemplíne* je intímny svedectvom o krajine i ľuďoch žijúcich svoje životy v dedinách a mestečkách ďaleko za horizontom všeobecnej pozornosti.

LAUREÁTI ŠPECIÁLNEJ CENY MLADÝ TVORCA

AUDIOVIZUÁLNA TVORBA, FILM, TV A ROZHLAS

Martina Buchelová za réžiu krátkeho filmu Magic Moments

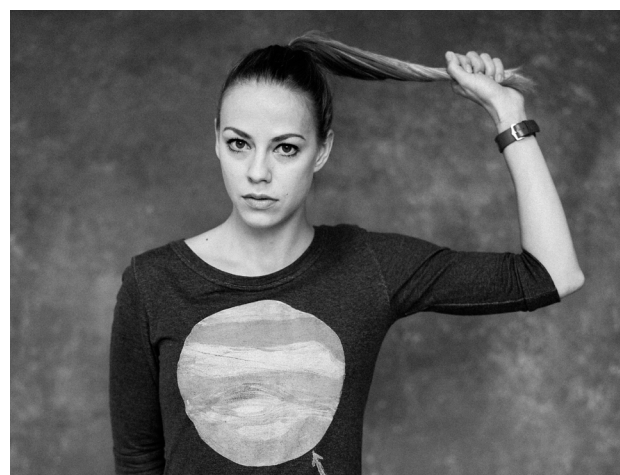
Mladá režisérka rozpráva príbeh dvoch sestier, ktoré majú šťastie, lebo majú jedna druhú. Sleduje deň v živote dievčat, ktorých rodičia čelia problémom so zabezpečením domácnosti, preto sa sestry prakticky vychovávajú samé. Na staršiu Dominiku začína situácia doliehať, no vďaka putu s malou sestrou Hanou si uvedomí, že to, na čom jej záleží najviac, už má. Do ich spoločného dňa však zasiahne niekoľko podnetov, ktoré ich vzájomnú lásku nenápadne preverujú. Skvele napísané a neherečkami obsadené hrdinky sú esenciou Buchelovej minimalistického, ležérneho príbehu. Na malých veľkých každodennostiach presne definovala nádej a humanizmus a zároveň naznačila východisko, ako nezradiť dôveru a nepodľahnúť tme okolitého sveta, čo je v období dospievania ešte ťažšie.

DIVADLO

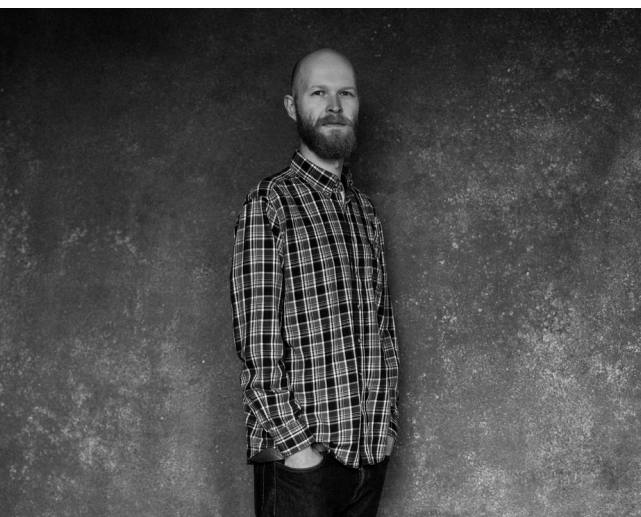
Barbora Andrešičová za herecký výkon postavy Emmy v inscenácii Ľudia, miesta a veci, Divadlo Andreja Bagara, Nitra

Brilantne napísaná tragikomédia súčasného britského autora Duncana Macmillana ponúka strhujúci príbeh drogozo závislej herečky Emmy, ktorý na dosky DAB prináša Marián Amsler v modernej réžii, s efektným scénickým konceptom. Predstaviiteľka hlavnej postavy, Barbora Andrešičová, v pozoruhodnej mnohovýstavnej interpretácii zachytáva jej premenu počas dvoch liečebných pobytov v odvykacom zariadení, pričom proces liečby zo závislosti je, samozrejme, aj procesom spoznávania, vyrovnávania sa so sebou a akceptácie vlastného ja.

DIZAJN

Ondrej Jób za Manual – projekt digitalizácie analógových písniem používaných vo verejnom priestore na Slovensku

Projekt Manual vychádza zo značenia ulíc, teda z tabúľ s ich názvami. Ich grafiku dôverne poznáme, nezaobráame sa ňou vedome, spoľahlivo nás však naviguje aj v dnešnej, digitálnej dobe. Napriek tomu ich tá postupne vytlačá z obehu. Dizajner písma Ondrej Jób sa rozhodol tradičný vizuál slovenských smaltovaných tabúľ zachrániť, a to cestou digitalizácie a modernizácie pôvodných tabuľových písniem, ktoré takto opäť nadobúdajú stratenú dôležitosť a funkčnosť.

HUDBA

Katarína Kubošiová (Katarzia) a Jonatán Pastirčák za hudbu, texty piesní a interpretačný výkon v inscenácii Antigona, Slovenské národné Divadlo, Bratislava

Príbeh o vládcovi gréckych Téb, Kreónovi, odmietajúcom rešpektovať božie zákony a konajúcom len podľa svojvôle, kde mu je jedinou oponentkou neter Antigona, nachádza uplatnenie už dlhé roky. A to najmä v inscenáciách, v ktorých chcú tvorcovia reflektovať súdobú politickú situáciu. Inak to nie je ani tentoraz v SND v réžii Ondreja Spišáka. Ten predstavuje text v mierne zjednodušenej podobe, vyabstrahovanej na základný konflikt hlavných postáv, príliehavo doplnený hudbou, ktorá vďaka vysokej muzikálnej emočnosti dokáže plynulo vybudovať potrebnú dávku tenzie a predprípravy na tragické peripetie. Pastirčákova znepokojivá hudobná produkcia výborne zvýrazňuje silu mimoriadne aktuálnych a prísnych textov, v ktorých Katarzia ukazuje inú tvár, než boli jej fanúšikovia zvyknutí.

VÝTVARNÉ UMENIE

Mária Švarbová za fotografickú publikáciu *Swimming Pool*, vydavateľstvo New Heroes and Pioneers

Fotografický cyklus *Swimming Pool* predstavuje autorkinu dosiaľ najväčšiu sériu, ktorú sa jej v minulom roku podarilo vydať knižne. Do popredia v nej stavia geometrické pôvaby starých plavární, ktoré fotila na rôznych miestach Slovenska. Figúry, ktoré na obrazoch zachytáva, sú strnulé, bez momentu radosti – zamrznuté v kompozícii sú v konečnom dôsledku podobne studené a hladké ako povrch plavárenských kachličiek. Farebne má séria snovú atmosféru, napriek retro nádychu fotografovaného prostredia evokuje futuristické pocity. Odťažitosť v podobe absencie emócií naplňa autorskú víziu fotografky, ktorá chcela zachytenými inscenovanými výjavmi dosiahnuť predovšetkým vizuálnu harmóniu bez rušivých elementov, pôžitok neukotvený v každodennom, reálnom živote. V neposlednom rade vykazujú jednotlivé fotografické obrazy nesporné kvality maliarskej vizuality.

LITERATÚRA: OCENENIE NEBOLO UDELENÉ

CENA POROTY

Marek Adamov a kolektív Truc sphérique za koordináciu projektu rekonštrukcie Novej synagógy v Žiline

Rekonštrukciu neologickej synagógy v Žiline a jej transformáciu na priestor typu kunsthalle započal kolektív Truc sphérique v roku 2011. Budova bola po predošlom prevádzkovaní Tatra Filmom prázdna a medzi nových potenciálnych záujemcov patrili aj prevádzkovatelia diskobaru či bowlingovej dráhy. Preto sa malé občianske združenie rozhodlo konať, aj keď to v tom čase ešte ďaleko presahovalo jeho možnosti. Prvý rok zabrali prípravy v podobe reštaurátorských a historických výskumov.

Od roku 2012 sa na synagóge začalo reálne pracovať, boli zahájené búracie práce. Na jeseň 2014 prišla podpora z tzv. nórskeho fondu, ktorá predstavovala zlomový moment. Členovia združenia zohnali všetky financie na premenu schátratej žilinskej synagógy sami - z grantov MK SR, Ústredného zväzu židovských náboženských obcí, programov Európskej únie, v nemalej miere tiež od súkromných sponzorov a z verejných zbierok. Bez práce dobrovoľníkov, darovaného materiálu, nefinančnej podpory a pomoci množstva ľudí, ktorí na projekte pracovali bez nároku na honorár (projektanti, architekti), by sa však podľa slov samotného Adamova tento projekt nikdy nepodarilo zrealizovať.

ŠATY PRE MÚZU

Od roku 2010 Nadácia Tatra banky oceňuje aj prácu mladých módných tvorcov, ktorí majú príležitosť vytvoriť šaty pre Múzu večera Adelu Vinczeovú. Po Márii Štranekovej (2010), Marcelovi Holubcovi (2011), Martinovi Hrčovi (2012), Maji Božovič (2013), Borisovi Hanečkovi (2014), Andrei Pojezdálovej (2015), Lenke Sršňovej (2016) a Michaele Ľuptákovéj (2017) pripraví unikátne šaty pre Múzu večera, Adelu Vinczeovú, návrhár Lukáš Krnáč.

Lukáš Krnáč je študentom Ateliéru dizajnu odevu na Univerzite Tomáša Baťu v Zlíne. V rámci štúdia získal niekoľko ocenení ako napríklad Best In Design 2017 - fashion design/grand prize alebo Best Fashion Graduate 2017, organizovanej Slovak Fashion Councilom. Pravidelne svoje kolekcie prezentuje na Mercedes-Benz Prague Fashion Weeku. Tento rok prezentoval kolekciu tiež na ukrajinskom Fashion Weeku v rámci súťaže International Young Designers Contest 2018, kde reprezentoval Slovenskú republiku.

Tvorí pre mladú generáciu ľudí, ktorí majú radi farby, iróniu a nemajú strach byť videní. V rámci každej svojej kolekcie reflektuje na súčasné témy s ľahkosťou a vtipom. Inšpiruje ho prítomnosť a často sa snaží nachádzať inšpiráciu vo veciach, ktoré sám nemá rád, lebo je presvedčený, že „až keď vystupujeme zo svojej komfortnej zóny, posúvame sa ďalej“.

„Pri návrhu šiat pre Adelu som vychádzal z témy večera, technológia, ktorá sa mi automaticky viaže s pojmami ako budúcnosť, čistota formy a odvaha. To je jeden z dôvodov, prečo som sa rozhodol šaty poňať úplne iným štýlom ako predošlí dizajnéri. Výrazne ich skrátiť, použiť holografický, veľmi efektný a technicky pôsobiaci materiál, ktorý drží formu, tvar. Na šatách je tiež umiestnený preexponovaný čiarový kód s dátumom Ceny Nadácie Tatra banky za umenie 2018, ktorý je jedným zo signifikantných prvkov mojej tvorby,“ uviedol Lukáš Krnáč.

CENA NADÁCIE TATRA BANKY ZA UMENIE

Nadácia Tatra banky doteraz podporila 93 etablovaných umelcov, 53 začínajúcich tvorcov a 7 mladých módnych tvorcov. Cieľom Nadácie Tatra banky je takýmto spôsobom oceniť osobnosti slovenskej kultúry a poskytnúť im priestor na tvorbu ďalších špičkových diel.

Návrhy nominácií predkladá akadémia zložená zo 110 členov – laureátov Ceny Nadácie Tatra banky za umenie v uplynulých rokoch. Finálne nominácie, ako aj laureátov, následne vyberá odborná porota.

Členmi poroty pre rok 2018 sú: Eva Borušovičová, Ondrej Šulaj, Tatiana Pauhofová, Slava Daubnerová, Peter Michalica, Michal Novinski, Viliam Klimáček, Monika Kompaníková, Dorota Sadovská, Jana Geržová, Katarína Hubová a Štefan Klein. Predsedom poroty je Igor Vida, ktorý je taktiež predsedom Správnej rady Nadácie Tatra banky.

Cenou, ako aj symbolom pocty, je bronzová soška Múzy udelená v kategórii Hlavná cena a plaketa udelená držiteľom ocenenia Mladý tvorca. Obe ceny, špeciálne pre túto príležitosť, vytvoril slovenský sochár a výtvarník Daniel Brunovský. Ocenení zároveň získavajú aj finančnú odmenu.

Od roku 2010 Nadácia Tatra banky oceňuje aj prácu mladých módnych tvorcov, ktorí majú príležitosť vytvoriť šaty pre Múzu večera Adelu Banášovú. Po Márii Štranekovej (2010), Marcelovi Holubcovi (2011), Martinovi Hrčovi (2012), Maji Božovič (2013), Borisovi Hanečkovi (2014), Andrei Pojezdálovej (2015), Lenke Sršňovej (2016) a Michaelle Ľuptákovéj (2017) pripraví unikátne šaty pre Múzu večera návrhár Lukáš Krnáč.

Vyhlasovateľom Ceny Nadácie Tatra banky za umenie 2018 je Nadácia Tatra banky, organizátorom agentúra Viva Events, koordinátorom nominačného procesu agentúra Brand Advertising.

KONTAKT PRE MÉDIÁ:

Zuzana Böhmerová
manager nadácie a sponzoringu
02/59191450
zuzana_bohmerova@tatrabanka.sk

Zuzana Žiaranová
hovorkyňa
02/59191557
zuzana_ziaranova@tatrabanka.sk